

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

**Digital Transformations and innovative technologies in the
economy: challenges, realities, strategies**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 17-19 червня 2022 р.)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК [330.34+330.336](063)
E45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 17 листопада 2022 р.)*

E45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії»/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 75 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transport and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2022
© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Oleksandra Tverezovska</i> <i>Viktoria Alekseieva</i> <i>Olha Chumak</i>	Advantages of digital marketing in modern life.....	5
<i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Maryna Brychko</i> <i>Veronika Litovtseva</i>	The significance of information technologies as an innovation factor in business activities in Ukraine	7
<i>Олена Кравченко</i> <i>Олексій Шаповал</i> <i>Алла Дмитренко</i>	Public and financial services in the contex of digitalization.....	10
<i>Liliia Derkach</i> <i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Олена Крухмаль</i> <i>Коломієць П.Ю.</i>	Блокчейн технологія у бухгалтерському обліку й аудиті.....	13
<i>Олександр</i> <i>Тверезовська</i> <i>Вікторія Білошанка</i>	Role of sustainable finance in environmental protection in Ukraine.....	15
<i>Daria Tymoshyk</i> <i>Nataliia Letunovska</i> <i>Valeriia Koroshchenko</i>	Інструменти превентивного управління проблемними кредитами в умовах воєнного стану..	18
<i>Олена Пахненко</i> <i>Anzhelika Shalda</i> <i>Mária Pomffyová</i>	Тенденції розвитку банківських інновацій в Україні.....	22
<i>Yevhen Nikitchenko</i> <i>Anna Korzh</i> <i>Anastasiia Samoilkova</i> <i>Андрій Семенов</i>	Impact of information technologies on the activities of small and medium-sized enterprises.....	26
<i>Олександра Тверезовська</i> <i>Ірина Кожушко</i> <i>Олена Kryklii</i>	Marketing innovations in the activities of medical institutions under the influence of COVID-19.....	29
	The role of digital technologies in responding to COVID-19.....	31
	The influences of the digital economy on the degree of participation and trust in the responsible authorities.....	34
	Advantages and disadvantages of using cryptocurrency by enterprises.....	38
	Digital business communications as a direction of innovation transfer in the context of the COVID-19 pandemic.....	41
	Фінтех-екосистема: складові успішного розвитку ...	43
	Стан, основні тенденції та управління зовнішнім державним боргом України.....	47
	Conditions that determine the effectiveness of the use of immersive learning technologies.....	51

<i>Артем Сергеев</i>	Вплив штучного інтелекту на соціально-економічні системи.....	55
<i>Lyudmila Ryabushka</i>	Analysis of factors influencing foreign direct investment in Ukraine.....	58
<i>Andrii Yusiuk</i>	Modern trends of digital business communications and innovation transfer in medicine.....	62
<i>Anastasiia Samoilikova</i>		
<i>Margaryta Popelnuh</i>		
<i>Ігор Рекуненко</i>	Особливості використання монетарних інструментів національним банком України для впливу на грошовий ринок.....	64
<i>Артем Сергеев</i>		
<i>Олександра Тверезовська</i>	Стан, основні тенденції видатків державного бюджету України.....	68
<i>Анастасія Федан</i>		
<i>Svitlana Pokhylko</i>	State approach to digital transformation in Ukraine.....	72
<i>Anna Yeremenko</i>		

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОНЕТАРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ДЛЯ ВПЛИВУ НА ГРОШОВИЙ РИНОК

Ігор Рекуненко, д.е.н., професор; СумДУ, Україна
Артем Сергєєв, студент; СумДУ, Україна

Дослідження особливостей використання монетарних інструментів Національним банком України може посприяти наступним етапам розвитку грошового ринку в часи цифрової трансформації всіх економічних систем. Грошовий ринок є невід'ємною частиною української економіки, а це означає, що в країні обов'язково має існувати нормативно-правова база, що його регулює. Серед численних законодавчих актів, що регулюють діяльність на грошовому ринку слід виділити три основні Закони України: «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України», «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні».

На практиці ж для регулювання грошового ринку Національний банк використовує монетарні інструменти. Як правило, використання монетарних інструментів направлене на регулювання обсягу грошової маси на ринку, серед таких інструментів можна виділити: операції на відкритому ринку державних цінних паперів, встановлення норм обов'язкового резервування, валютний курс, облікова ставка та інші.

Використання операцій на відкритому ринку є традиційним інструментом центральних банків для регулювання пропозиції грошей на ринку. Задіяння цього та всіх інших інструментів ставить на меті досягнення цінової стабільності в економіці та повної зайнятості серед населення. Збільшуючи пропозицію грошей, центробанк намагається стимулювати споживання й інвестиції в найближчій перспективі. Крім того, процес збільшення пропозиції грошей проявляється і в зниженні процентної ставки. Результатом зниження ставки є здешевлення грошей, що дозволяє компаніям легко позичати кошти на розширення діяльності, а це в свою чергу і дає зростання обсягу інвестицій та ВВП. Крім того, при збільшенні грошової маси у суб'єктів економіки у них виникає потреба їх витратити, а не економити. Більший споживчий попит також стимулює зростання ВВП.

Інший бік використання операцій на відкритому ринку, як монетарного інструменту, це кількісне пом'якшення.

Воно проявляється через викуп центральним банком державних облігацій, цінних паперів, тощо для вливання додаткового капіталу в економіку країни. Наприклад, станом на початок червня в Україні є ОВДП загальною сумою на 1228,2 млрд. грн.. Серед власників цих активів найбільшу частину займає НБУ, який володіє державними цінними паперами на суму 533,6 млрд. грн. (43,4%). Крім того, слід відмітити частку, яку займають банки – (42,9%, або 526,9 млрд. грн.). Іншими ж власниками українських ОВДП є юридичні та фізичні особи резиденти та нерезиденти та територіальні громади[1].

Обов'язкові резерви – один з найбільш давніх та традиційних інструментів центральних банків. Суть такого інструменту полягає у наступному: банк зобов'язаний зарезервувати на своєму кореспондентському рахунку кошти у обсязі, який визначається як певний відсоток від його зобов'язань (норматив резервування). Така сума має бути сформована у середньому за період резервування. Тобто, якщо банк недорезервував певну суму коштів у один день, він має зберегти більше у інший. Обов'язкове резервування покликане виконувати в економіці дві основні функції, а саме: засобу підтримання ліквідності комерційних банків; інструмента регулювання грошової маси в обігу. 10 лютого 2022 року в Національному банку було прийнято рішення про збільшення норм обов'язкових резервів, проте початок воєнних дій на території України змусили повернутися до рівнів, які існували у попередні роки: у національній валюті за коштами на вимогу становитиме 0% (передбачалося збільшення до 2%); в іноземній валюті становитиме 10% (передбачалося підвищення до 12%)[1]. Таке рішення має позитивно вплинути на пропозицію грошей на українському ринку, що в свою чергу має стимулювати розвиток української економіки під час воєнного стану.

Валютний курс – ціна іноземної валюти, виражена у національній грошовій одиниці. Він використовується для обміну валюти на золото, спеціальні права запозичення чи іншу валюту. Потреба встановлення валютного курсу визначається тим, що національні гроші за межами внутрішнього ринку не можуть виступати законним купівельним та платіжним засобом. Плаваючий валютний курс при підвищенні попиту на іноземну валюту призводить до знецінення національної валюти, що в свою чергу стимулює експорт та надходження іноземної валюти на ринок. Одним із головних рішень, прийнятих НБУ на початку воєнних дій, було фіксування курсу гривні до долару США на рівні

29,25 грн/\$. Це рішення буде дійсне до кінця воєнного стану. Курси гривні до інших валют встановлюються щоденно. Проте на «чорному ринку» це значення зростає з кожним днем, сьогодні курс долару там знаходиться на позначці близько 35,3 грн/\$ [1].

Найважливішим монетарним інструментом Національного банку України є облікова ставка. Саме її значення впливає на обсяг грошової маси на ринку. Збільшення ставки Національним банком призводить до зменшення грошової маси, тоді як пониження до зростання її обсягу. Це відбувається, тому що комерційні банки можуть брати більше кредитів у центрального банку за низького рівня облікової ставки та в свою чергу надавати кредити під менший рівень відсотка, саме це і призводить до збільшення грошової маси в обігу. Отже, дослідження динаміки облікової ставки має допомогти увивченні процесів, що відбуваються на грошовому ринку України. Дані щодо середньорічної ставки НБУ наведені в рисунку 1.

Досліджуючи дані цього рисунку, слід наголосити що середньорічне значення за період 2016-2021 зменшилося на 9,6 відсоткових пунктів з 17,3 в 2016 до 7,7 в 2021. Таке зниження пов'язане із поступовою стабілізацією економіки після кризи 2014 року. Проте слід наголосити на тому, під час дослідження не спостерігається чіткої динаміки, що говорить про далекий від стабільного стан українського грошового ринку та економіки в цілому. Наприклад, після зменшення значення в 2017 порівняно з 2016, в 2018 році значення збільшилося. Подібне зростання середньорічного значення облікової ставки можна спостерігати 2021 році порівняно з 2020. Станом на початок червня Національний банк зафіксував значення облікової ставки на рівні 25 %, для забезпечення захисту гривневих доходів та заощаджень громадян, збільшення привабливості гривневих активів, зниження тиску на валютному ринку і в результаті посилення спроможності Національного банку забезпечувати курсову стабільність і стримувати інфляційні процеси під час війни[1].

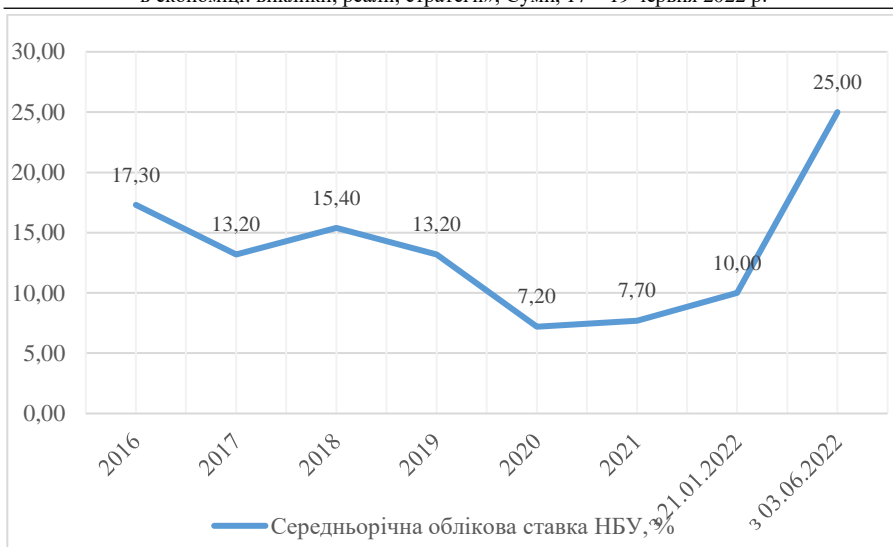

Рисунок 1 – Динаміка середньорічної облікової ставки НБУ за період 2016-2022 років[1]

Отже, НБУ активно використовує: облікову ставку, обов'язкові резерви, валютний курс та операції на відкритому ринку державних цінних паперів, як головні монетарні інструменти для регулювання грошового ринку як в довоєнні, так і в воєнні часи. Поміж інших виділяється облікова ставка, вона є головним інструментом впливу. В часи потрясінь розмір її збільшується, під час спокою – зменшується. Великий діапазон коливань облікової ставки свідчить про серйозність проблем на грошовому ринку. Скачки розміру облікової ставки донизу означає, що НБУ всіма силами хоче зробити гроші доступними для позичальників, щоб активізувати ділову активність в країні. Проте, Національний банк України не обмежується використанням того, чи іншого інструменту, а задіює їх як комплекс важелів, що можуть вплинути на процеси, що відбуваються на грошовому ринку та економіці України в цілому. Використання всіх цих інструментів направлене на виконання Національним банком свого завдання по підтриманню стабільності в українській економіці.

Посилання

1. Офіційний сайт Національного банку України. НБУ. <https://bank.gov.ua>.